

KENDELSE

afsagt af Den Særlige Klageret torsdag den 29. juli 2021 i sag:

21/04949

Advokaterne A og B kærer Østre Landsrets kendelser af henholdsvis den 9. marts 2021 og den 18. marts 2021.

Ved kæreskrift modtaget i Østre Landsret den 4. februar 2021 har advokat B kæret Østre Landsrets kendelse af 18. marts 2021, hvorved advokat B blev afbeskikket som forsvarer for T1, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 3, nr. 2.

Ved mail modtaget i Østre Landsret den 4. februar 2021 har advokat A tilsluttet sig bemærkningerne i advokat B kæreskrift og derved kæret Østre Landsrets kendelse af 9. marts 2021, hvorved advokat A blev afbeskikket som forsvarer for T2, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 3, nr. 2.

Det fremgår af sagens oplysninger, at T1 og T2 samt fire medtiltalte ved Københavns Byrets dom af 19. februar 2020 blev fundet skyldige i at have begået røveri efter straffelovens § 288, stk. 1, nr. 1, legemsangreb af særlig farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1, samt grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted efter straffelovens § 134 a. T1 og T2 blev begge fundet skyldige i to forhold og idømt 10 måneders fængsel. De fire medtiltalte blev idømt mellem 8 og 10 måneders fængsel. En femte tiltalt blev frifundet. Alle seks dømte ankede efterfølgende til frifindelse.

Ankesagen for landsretten omfatter på nuværende tidspunkt T1, T2 og fire medtiltalte.

Østre Landsret berammede sagen til hovedforhandling den 17. og 18. september 2020, men udsatte under retsmødet den 17. september 2020 sagen, da landsretten fandt, at der var afsat for lidt tid til sagens gennemførelse. Sagen blev derfor udsat til foretagelse den 28. januar, 1. februar og 2. februar 2021, ligesom den 4. februar 2021 blev reserveret.

Ved brev af 20. januar 2021 aflyste landsretten hovedforhandlingen under henvisning til de nye restriktioner i forbindelse med COVID-19, da landsretten med et øget afstandskrav i retssalen ikke

havde en retssal, hvor sagen kunne behandles. I forbindelse med et telefonisk retsmøde den 28. januar 2021 udbød landsretten fire blokke med ledige datoer i perioderne; 16.-23. august 2021, 6.-14. september 2021, 13.-22. september 2021 samt 27. september-4. oktober 2021, og forsvarerne meddelte, på hvilke dage de kunne give møde.

Efter telefonmødet gennemgik landsretten advokaternes tilbagemeldinger og konstaterede, at der ikke var datoer, hvor alle forsvarere kunne møde. Landsretten fandt, at berammelse i de to første blokke ikke var mulig. I den tredje blok var navnlig forholdene hos advokat A og advokat D, der repræsenterede én af de andre tiltalte, til hinder for berammelse, og landsretten bemærkede, at advokat A i det hele kun kunne møde et begrænset antal dage af de udbudte datoer.

Landsretten vurderede, at berammelse på dagene 27., 29. og 30. september 2021 samt 1. oktober 2021 var mulig, idet landsretten dog bemærkede, at advokat B var bortrejst i den uge i forbindelse med et forsvarerkursus, ligesom advokat A var forhindret i at møde to af dagene.

På baggrund heraf berammede landsretten sagen den 27., 29., og 30. september 2021 samt 1. oktober 2021 som reservedag, ligesom landsretten opfordrede advokat B til i samråd med sin klient at finde en anden forsvarer til at bistå i forbindelse med ankebehandlingen, og advokat A blev opfordret til at frigøre sig fra andet arbejde den 27. og 29. september 2021 eller finde en anden løsning for ankesagens behandling i samråd med sin klient.

Sagen blev på baggrund af ovenstående udsat på snarlig tilbagemelding fra advokaterne B og A. Efter sagens berammelse modtog landsretten den 1. februar 2021 henvendelser fra ovennævnte advokater, hvoraf bl.a. fremgik, at alle seks forsvarere kunne møde den 5., 8., 11. og 29. november 2021, ligesom advokaterne vurderede, at sagen ville kunne gennemføres på tre dage. Advokaternes vurdering ville betyde, at sagen alene ville blive udsat med 1 ½ måned, idet sagen forventeligt kunne klares på tre dage. Advokat B gjorde ligeledes opmærksom på, at hun havde et meget stort antal dage, herunder dage forud for de af landsretten tilbudte datoer, hvor hun ville kunne give møde. Den 2. februar 2021 meddelte landsretten, at berammelsen blev opretholdt, da landsretten var lukket for berammelse i perioden mellem den 8. november og 10. december 2021 grundet flytning af landsretten.

Den 3. februar 2021 tilkendegav advokat A i en e-mail til landsretten, at alle seks forsvarere ville kunne møde den 15., 16., 17., 20. og 22. december 2021, hvorfor han anmodede om, at sagen blev berammet på tre af de foreslåede datoer.

Den 4. februar 2021 indgav advokaterne B og A klage til Den Særlige Klageret. I retsbog fra Østre Landsrets den 9. februar 2021 fastholdt landsretten berammelsen den 27., 29. og 30. september 2021 samt 1. oktober 2021, og gav ”varsel om afbeskikkelse” af advokat B og advokat A. Af retsbogen fremgår bl.a.:

”Landsdommeren bemærkede, at landsretten efter sagens berammelse den 28. januar 2021 har modtaget henvendelser fra forsvarerne B og A.

...

Landsretten bemærker om berammelsen i forlængelse af mødet den 28. januar 2021, at de foreslåede datoer var i 4 forskellige afdelinger, hvor der var ledige tider, nemlig således:

- 16.-23. august 2021 (5 dage) – 17. afd.
- 6.-14. september 2021 (4 dage) – 2. afd.
- 13.-22. september 2021 (6 dage) – 18- afd.
- 27. september-4. oktober 2021 (5 dage) – 10. afd.

Datoerne 13. og 14. september 2021 var sammenfaldende i ”blokkene” 2 og 3.

Det bemærkes videre, at anklagemyndigheden på berammelsesmødet ønskede sagen berammet, uanset at den mødende anklager, der kendte sagen, var forhindret i at møde i august og september 2021.

Hovedforhandlingen ultimo januar – primo februar 2021 var blevet aflyst ved brev af 20. januar 2021 med overskriften ”Information om sagsbehandling og sagsafvikling i Østre Landsret i forbindelse med forebyggelse af spredning af Coronavirus”.

Efter en fornyet gennemgang af sagen fastholdes berammelsen.

Der lægges herved vægt på, at sagen ifølge tiltalen drejer sig om bl.a. røveri og legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter efter straffelovens § 245, stk. 1, begået i et S-tog over for to mænd, hvoraf den ene skulle have været blevet slået med et knytnæveslag i hovedet, og den anden skulle være blevet tildelt slag og tramp, efter at han var blevet skubbet ned på gulvet. Der lægges endvidere vægt på, at forholdet er begået den 12. august 2018, det vil sige nu for snart 2 ½ år siden, og at byrettens dom er blevet afsagt den 19. februar 2020, for knap et år siden. Foruden de to forurettede skal der efter bevisfortegnelsen også for landsretten ske afhøring af to S-togspassagerer, der skulle have overværet episoden.

Der lægges herudover vægt på, at ankesagen har været berammet til foretagelse den 17. og 18. september 2020, hvor sagen den 17. september 2020 måtte udsættes, da der var afsat for lidt tid til dens gennemførelse. Sagen blev herefter udsat til foretagelse på dagene 28. januar, 1. februar og 2. februar 2021, i det også den 4. februar 2021 reserveredes, men hovedforhandlingen på disse dage måtte imidlertid – som en række andre civile sager og straffesager – aflyses som følge af nye restriktioner i forbindelse med Covid-19, idet landsretten med et øget krav til afstand mellem aktørerne i retssalen ikke havde en retssal, hvor sagen kunne behandles.

Landsretten finder under de beskrevne omstændigheder, at sagen – med nødvendig hensyntagen til, at der er seks forsvarere – har skullet berammes så hurtigt, som landsretten kunne stille sammenhængende tider til rådighed for hovedforhandlingen, hvilket var de nævnte frie ”blokke” i august og september 2021, hvor sagen blev berammet i den sidste af disse.

Det er samtidig landsrettens opfattelse, at en udsættelse af hovedforhandlingen yderligere tre måneder ikke er forsvarlig henset til sagens samlede omstændigheder, hvorfor det fastsatte tidspunkt for sagens gennemførelse fastholdes.

Landsretten forstår forsvarerne B og A således, at de fastholder, at de ikke kan give møde de pågældende dage, men skal for en god ordens skyld bede advokaterne bekræfte dette. Hvis advokaterne ikke kan give møde, må det påregnes, at de bliver afbeskikket, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 3, nr. 2.”

Anbringender

Advokat B har anført navnlig, at det er urimeligt, at der sker tilsidesættelse af det frie forsvarervalg, henset til at anklagemyndigheden var ca. 9. måneder om at rejse tiltale, at sagen har verseret ved landsretten i ca. 11 ½ måned, at ankesagen oprindeligt blev aflyst ved hovedforhandlingens start grundet en uhensigtsmæssig tidsplan, at ankesagen efterfølgende blev aflyst uden forudgående drøftelser med sagens parter, og at berammelsen medfører, at flere tiltalte ikke kan være repræsenteret af de ønskede forsvarere, der har repræsenteret dem under byrettens behandling af sagen. Der er ikke grundlag for at beramme sagen på dage, hvor hun ikke kan give møde, og uden at der har været mulighed for at procedere spørgsmålet om, hvorvidt der er grundlag for afbeskikkelse af hende, forud for, at der træffes afgørelse omkring afbeskikkelse, jf. U 2011.1785 H og Østre Landsrets kendelse af 23. maj 2018.

Advokat A har i det hele henholdt sig til det af advokat B anførte.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at betingelserne for afbeskikkelse efter retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 3, nr. 2, er opfyldt. Efter lovbemærkningerne er det væsentlige ikke, hvorvidt der er noget at bebrejde forsvareren, men om forsvareren objektivt set er årsag til forsinkelsen. Herefter og under hensyn til de medtiltalte og de forurettede, bør advokaterne B og A afbeskikkes som følge af den forsinkelse af sagen, der ellers kan forventes.

Retsgrundlaget

Retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, har følgende ordlyd:

”Beskikkelsen kan tilbagekaldes, når

...

2) betingelserne efter § 735, stk. 3, for at nægte at beskikke den pågældende kommer til at foreligge.”

Bestemmelsen i retsplejelovens § 736 blev nyaffattet ved lov nr. 714 af 8. juni 2018. Af de specielle bemærkninger til retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2 (Folketingstidende 2017-18, Tillæg A, lovforslag nr. L 204, side 31-33), fremgår bl.a.:

”Til nr. 8

...

Det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2, om, at den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er en ændring i forhold til det gældende § 733, stk. 2, 1. led, hvor det som nærmere beskrevet i bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7, er hensigten, at hensynet til sagsbehandlingstiden fremover skal vægtes tungere i forhold til sigtedes frie forsvarervalg, end det er tilfældet i dag.

...

Når der er spørgsmål om, hvorvidt beskikkelsen af en forsvarer mod sigtedes ønske skal tilbagekaldes på grund af den forsinkelse af sagen, det vil føre til, at den aktuelt beskikkede forsvarer fortsætter, jf. det foreslåede § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 3, nr. 2, er der ligeledes tilsigtet en stramning i forhold til den gældende praksis.

Der vil ligesom i dag skulle foretages en samlet vurdering, hvori der ud over det bestående klientforhold og forsvarerens arbejde i sagen indtil nu bl.a. indgår sagens karakter, hensynet til medsigtede, forurettede og andre vidner i sagen, hensyn til varetægtsfængslede og hensyn til sigtede under 18 år. Imidlertid bør hensynet til sagsbehandlingstiden fremover vægtes tungere i den samlede afvejning.

Fremover vil der i forbindelse med, at tidspunktet for hovedforhandlingen skal fastsættes, i almindelighed være mulighed for mod sigtedes ønske at beskikke en ny forsvarer, hvis den nye forsvarers medvirken forventes at forkorte sagsbehandlingstiden i væsentlig grad. Dette gælder også i ankesager. Ved vurderingen heraf skal der bl.a. ses på forholdet mellem den forventede sagsbehandlingstid med den eksisterende forsvarer og med en ny forsvarer. Både derfor, og fordi der som nævnt også indgår en række andre hensyn i den samlede afvejning, kan det ligesom i dag ikke angives, præcis hvor lang en forkortelse af sagsbehandlingstiden skal være, før der kan beskikkes en ny forsvarer for sigtede.

Visse udgangspunkter kan dog gives. Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning kan forventes forkortet fra eksempelvis 3 måneder til 1 måned, er der tale om en så væsentlig tidsgevinst både absolut og relativt, at beskikkelse af ny forsvarer bør ske alene af den grund. I en sådan situation bør beskikkelse af ny forsvarer således ske, selv om der f.eks. er tale om en ankesag, hvor sigtede har ønsket samme forsvarer som i foregående instans, eller sigtede har haft den pågældende som forsvarer i tidligere sager. Og det anførte vil gælde, selv om der ikke i sagen er særlige hensyn til medsigtede, vidner mv.

Hvis sagsbehandlingstiden fra berammelsestidspunktet til hovedforhandlingens afslutning derimod kan forventes forkortet fra eksempelvis 9 måneder til 7 måneder, vil den tidsmæssige forkortelse af sagsbehandlingstiden ikke i sig selv kunne begrunde, at der mod sigtedes ønske beskikkes en ny forsvarer. Hvis der i sagen er tungtvejende hensyn til eksempelvis medsigtede, varetægtsfængslede, sigtede under 18 år eller vidner, vil der imidlertid også i et sådant tilfælde kunne beskikkes en ny forsvarer mod sigtedes ønske. Dette gælder i særdeleshed i særligt prioriterede sager (vvv-sager). Med hensyn til afgrænsningen af, hvad der skal anses

for en særligt prioriteret sag (vvv-sag), henvises til pkt. 2.1.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

De anførte udgangspunkter gælder også i tilfælde, hvor der helt eller delvis sker omberammelse af hovedforhandlingen, herunder hvor hovedforhandlingen forlænges med en eller flere yderligere dage. Sagsbehandlingstiden fra omberammelsen til hovedforhandlingens afslutning med den aktuelt beskikkede forsvarer vil i sådanne tilfælde skulle sammenlignes med den tilsvarende sagsbehandlingstid med en ny forsvarer.

Årsagen til, at den aktuelt beskikkede forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er uden betydning. En forsvarers beskikkelse vil således under i øvrigt tilsvarende omstændigheder kunne tilbagekaldes, uanset om forsinkelsen skyldes, at forsvareren er optaget af andre sager på de relevante dage, eller at forsvareren har lovligt forfald. Dette gælder også, hvis forsvareren får lovligt forfald, efter at hovedforhandlingen er berammet eller begyndt. Hvis sagen kan afsluttes væsentligt hurtigere med en ny forsvarer, vil der også i sådanne tilfælde kunne ske ombeskikkelse efter de retningslinjer, der er beskrevet ovenfor.

Ombeskikkelse kan også ske i sager med flere tiltalte og flere forsvarere. I sådanne tilfælde vil det i et vist omfang bero på et skøn, hvilken eller hvilke af flere forsvarere der er den primære årsag til en væsentlig forsinkelse, og hvis beskikkelse derfor i givet fald kan tilbagekaldes. Som i sager med én forsvarer er spørgsmålet, om forsvareren objektivt set er årsag til forsinkelsen, ikke om der er noget at bebrejde forsvareren.

...

Hvis der er berammet en hovedforhandling af to dages varighed med to forsvarere, og en af forsvarerne får lovligt forfald kort før hovedforhandlingen, er der principielt fire muligheder: (1) Hovedforhandlingen gennemføres som planlagt med en ny forsvarer. (2) Hovedforhandlingen omberammes til et senere tidspunkt med de samme forsvarere. (3) Hovedforhandlingen omberammes til et senere tidspunkt med udskiftning af en af forsvarerne. (4) Hovedforhandlingen omberammes til et senere tidspunkt med udskiftning af begge forsvarere.

Medmindre en af de tre muligheder (2)-(4) kun vil medføre en uvæsentlig forsinkelse, bør mulighed (1) foretrækkes, hvis den kan lade sig gøre. Det forudsætter, at retten kan finde en forsvarer, der kan give møde til den berammede hovedforhandling, og at den pågældende efter rettens skøn på forsvarlig vis vil kunne varetage sigtedes forsvar efter at være trådt til med kort varsel. Det bemærkes, at retten kan pålægge en beneficeret forsvarer, der ikke er lovligt forhindret, at påtage sig hvervet. Retten kan i en sådan situation også beskikke en mødeberettiget advokat, der ikke er beneficeret, men som er villig til at lade sig beskikke, jf. retsplejelovens § 733, stk. 1, 2. pkt. (der ikke foreslås ændret).

...

I sager med mere end to forsvarere bør rettens beslutninger om eventuel omberammelse eller ombeskikkelse baseres på tilsvarende hensyn. En berammet hovedforhandling bør så vidt muligt gennemføres, medmindre omberammelse ikke vil medføre en væsentlig forsinkelse. Ved beslutningen om, hvilken eller hvilke forsvareres beskikkelse der skal tilbagekaldes, bør vælges en løsning, som medfører en væsentligt kortere sagsbehandlingstid end alternativerne, og hvis flere alternative løsninger ikke vil medføre væsentligt forskellig sagsbehandlingstid, bør vælges den løsning, der medfører færrest ombeskikkelser."

Retsplejelovens § 735, stk. 3, har følgende ordlyd:

"Stk. 3. En person kan ikke beskikkes til forsvarer, hvis

...

2) den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling.”

§ 735, stk. 3, blev indført ved lov nr. 714 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager), der trådte i kraft den 1. juli 2018. Formålet med lovændringen er overordnet at bidrage til en nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager, da det er vigtigt for retssamfundet generelt og for både forurettede og tiltalte, at hver enkelt straffesag behandles rigtigt, effektivt og med den fornødne hurtighed.

Af de specielle bemærkninger til retsplejelovens § 735, stk. 3 (Folketingstidende 2017-18, Tillæg A, lovforslag nr. L 204, side 28-30), fremgår bl.a.:

”I *stk. 3* foreslås det, at en person ikke kan beskikkes til forsvarer, hvis der er påviselig risiko for, at den pågældende vil hindre eller modvirke sagens oplysning (*nr. 1*), eller den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling (*nr. 2*).

...

Det foreslåede nr. 2 om, at den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er en ændring af det gældende § 733, stk. 2, 1. led, og det er hensigten, at den foreslåede regel skal have et videre anvendelsesområde end den gældende regel.

Det er således hensigten med det foreslåede § 735, stk. 3, nr. 2, at hensynet til sagsbehandlingstiden fremover skal vægtes tungere i forhold til sigtedes frie forsvarervalg, end det er tilfældet i dag.

Det forudsættes således, at en person som udgangspunkt ikke kan beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 6 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes. Det forudsættes endvidere, at i særligt prioriterede sager (vov-sager) kan en person ikke beskikkes til forsvarer, hvis den pågældendes medvirken forventes at medføre en forsinkelse på mere end 3 uger i sammenligning med, at en anden forsvarer beskikkes. Med hensyn til afgrænsningen af, hvad der skal anses for en særligt prioriteret sag (vov-sag), henvises til pkt. 2.1.3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det forudsættes endvidere, at i tilfælde, hvor retten har foreslået et passende antal tidspunkter for hovedforhandlingen, og den ønskede forsvarer ikke kan møde hverken på de tidspunkter, retten har foreslået, eller på tidligere tidspunkter, kan den pågældende som udgangspunkt ikke beskikkes til forsvarer, hvis det forventes at medføre en forsinkelse på mere end 4 uger i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer. I særligt prioriterede sager forudsættes det, at den ønskede forsvarer i sådanne tilfælde ikke kan beskikkes, hvis det forventes at medføre en forsinkelse på mere end 2 uger i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer.

Det er hensigten, at 6-ugers-grænsen og 4-ugers-grænsen skal være et fast udgangspunkt, der kun kan fraviges, hvis sagen forventes at være så langvarig, at en forsinkelse på mere end 6 uger eller 4 uger relativt set må anses for mindre væsentlig. Som eksempel kan nævnes en sag, hvor hovedforhandlingen i bedste fald først forventes at kunne være afsluttet 12 måneder

efter fastsættelsen af tidspunktet for hovedforhandlingen. I en sådan sag må en forsinkelse på f.eks. 2 måneder anses for mindre væsentlig.

Det er endvidere hensigten, at 3-ugers-grænsen og 2 ugers-grænsen i særligt prioriterede sager skal anvendes strikt, når § 735, stk. 3, nr. 2, anvendes direkte, dvs. når det skal vurderes, om en indtrædende forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling. Derimod er det hensigten, at der skal anlægges en helhedsvurdering, hvor andre omstændigheder også inddrages, når § 735, stk. 3, nr. 2, anvendes i medfør af det foreslåede § 736, stk. 1, nr. 2 (som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 8), dvs. når det skal vurderes, om en allerede beskikket forsvarers fortsatte medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

Det er således hensigten, at når der i forbindelse med, at sigtede ønsker en bestemt forsvarer beskikket, skal foretages en afvejning mellem sigtedes frie forsvarervalg og hensynet til sagsbehandlingstiden, skal der fremover alene lægges vægt på en forventet forlængelse af sagsbehandlingstiden og på, om sagen er særligt prioriteret. I særligt prioriterede sager skal der alene lægges vægt på den forventede absolutte forlængelse af sagsbehandlingstiden. I andre sager er dette også et klart udgangspunkt, men der vil dog efter omstændighederne også kunne lægges vægt på den forventede forlængelse af sagsbehandlingstiden relativt set.

Andre omstændigheder, som efter gældende ret kan indgå i denne vurdering, skal således fremover ikke indgå særskilt i afvejningen. Dette skal ses i sammenhæng med, at hensynet til forurettede og andre vidner indirekte varetages gennem forudsætningen om, at den maksimalt acceptable forsinkelse er kortere i særligt prioriterede sager. Det skal endvidere ses i sammenhæng med, at lovgivningsmagten ved at vedtage lovforslaget forudsætningsvis fastsætter, hvordan afvejningen mellem eksempelvis hensyn til en tidligere klientrelation (i en anden sag) eller særlig ekspertise hos forsvareren generelt skal foretages over for eksempelvis hensyn til medsigtede, varetægtsfængslede eller sigtede under 18 år. Det skal på ny fremhæves, at dette gælder, når afvejningen foretages i forhold til en indtrædende forsvarer. Når afvejningen angår, om den aktuelt beskikkede forsvarer mod sigtedes ønske skal udskiftes, opstilles der ikke med lovforslaget en tilsvarende simpel og generel afvejningsregel, og der vil i sådanne tilfælde fortsat skulle foretages en helhedsvurdering i den konkrete sag, jf. ovenfor og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

...

Endelig bemærkes, at det i et vist omfang vil bero på rettens skøn, hvor meget sagsbehandlingstiden vil blive forlænget ved at beskikke den forsvarer, som sigtede ønsker, i sammenligning med, at en anden beskikkes til forsvarer. Den forventede forlængelse af sagsbehandlingstiden vil ikke altid kunne beregnes præcist på det tidspunkt, hvor beskikkelsen sker, og retten vil derfor skulle skønne herover. Retten vil i praksis også være overladt et vist skøn med hensyn til, hvad der kan anses som et passende antal foreslåede tidspunkter for hovedforhandlingen, og dermed om de korte eller de lange frister skal anvendes (2 eller 4 uger over for 3 eller 6 uger). Selv om retten qua lovforslagets forudsætninger er bundet af faste afvejningsregler, vil rettens afgørelse samlet set dermed alligevel kunne indeholde et element af skøn.

...

Årsagen til, at den ønskede forsvarers medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, er uden betydning. En forsvarers beskikkelse vil således under i øvrigt tilsvarende omstændigheder kunne nægtes, uanset om forsinkelsen skyldes, at forsvareren er optaget af andre sager på de relevante dage, eller at forsvareren har lovligt forfald.

Den foreslåede bestemmelse og de anførte forudsætninger gælder også i sager med flere tiltalte og flere forsvarere. I sådanne tilfælde vil det i et vist omfang bero på et skøn, hvilken eller

hvilke af flere forsvarere der vil være den primære årsag til en væsentlig forsinkelse, og hvis beskikkelse derfor i givet fald skal nægtes. Som i sager med én forsvarer er spørgsmålet, om forsvareren objektivt set er årsag til forsinkelsen, ikke om der er noget at bebrejde forsvareren.

I betragtning af tilfældenes forskellighed bl.a. med hensyn til antallet af involverede forsvarere og hovedforhandlingens længde og de tænkelige konstellationer af, hvordan forsvarernes kalendere konkret spiller sammen, er det vanskeligt at give nærmere anvisninger, der er generelt dækkende. For at illustrere den tankegang, som retten bør benytte, kan dog nævnes et eksempel.

Hvis der skal beskikkes to forsvarere, og de sigtede har angivet ønsker om beskikkelse af to bestemte forsvarere, er der principielt tre muligheder: (1) De ønskede forsvarere beskikkes. (2) Én af de ønskede forsvarere beskikkes. (3) Ingen af de ønskede forsvarere beskikkes.

Mulighed (1) bør foretrækkes, medmindre den vil medføre en væsentlig forsinkelse sammenlignet med mulighed (2) eller (3). Tilsvarende bør mulighed (2) foretrækkes fremfor mulighed (3), medmindre mulighed (2) vil medføre en væsentlig forsinkelse sammenlignet med mulighed (3).

Er det herefter mulighed (2) der skal anvendes, bør en forsvarers beskikkelse nægtes, hvis dennes medvirken vil medføre en væsentlig forsinkelse i sammenligning med, at den anden forsvarer beskikkes. Er der ikke væsentlig forskel på den forventede sagsbehandlingstid med den ene eller den anden forsvarer, må retten efter et samlet skøn beslutte, hvilken forsvarers beskikkelse der skal nægtes. I dette skøn vil bl.a. kunne indgå bestående klientrelationer og omfanget af de forhold i sagen, de respektive sigtede er tiltalt for (hvis der er forskel). Det vil principielt kunne forekomme, at der efter et sådant samlet skøn ikke er afgørende grunde til at beskikke den ene forsvarer fremfor at beskikke den anden forsvarer. I sådanne tilfælde bør retten ikke desto mindre beslutte at beskikke én af forsvarerne.

I sager med mere end to forsvarere bør sigtedes anmodninger om beskikkelse af bestemte forsvarere imødekommes, medmindre det vil medføre en væsentlig forsinkelse i sammenligning med, at en eller flere sigtedes ønsker ikke imødekommes. Ved beslutningen om, hvilken eller hvilke forsvarere der skal beskikkes, bør vælges en løsning, som medfører en væsentligt kortere sagsbehandlingstid end alternativerne, og hvis flere alternative løsninger ikke vil medføre væsentligt forskellig sagsbehandlingstid, bør vælges den løsning, der medfører færrest afvigelser fra de ønsker om forsvarer, de sigtede har angivet.

Ved vurderingen af, om en forventet forskel i sagsbehandlingstiden er væsentlig, skal retten anvende de tidsgrænser, der er anført ovenfor (3 uger og 2 uger i særligt prioriterede sager og som udgangspunkt 6 uger og 4 uger i andre sager).”

Klagerettens begrundelse og resultat

I sagens behandling har følgende medlemmer deltaget: Hanne Schmidt, Henrik Estrup, Kari Sørensen, Lasse Højlund Christensen og Henrik Stagetorn.

Den 28. januar 2021 berammede Østre Landsret i forbindelse med et telefonisk retsmøde hovedforhandling i sagen den 27. 29., og 30. september 2021 samt 1. oktober 2021 som reservedag. Østre Landsret opfordrede samtidig advokat B til i samråd med sin klient at finde en anden forsvarer til at

bistå i forbindelse med ankebehandlingen, ligesom advokat A blev opfordret til at frigøre sig fra andet arbejde den 27. og 29. september 2021 eller finde en anden løsning for ankesagens behandling i samråd med sin klient, idet begge advokater havde tilkendegivet ikke at kunne give møde flere af de pågældende dage. Østre Landsret fastholdt ved retsbog af 9. februar 2021 berømmelsen bl.a. under henvisning til, at der var tale om en sag om røveri og grov vold, samt at de pågældende forhold er begået for 2 ½ år siden.

Ved kendelse af henholdsvis 9. og 18. marts 2021 tilbagekaldte landsretten beskikkelserne af henholdsvis advokat A og advokat B.

Den 4. februar 2021 indgav advokaterne B og A klage til Den Særlige Klageret. Det må lægges til grund, at klagen blev indgivet på baggrund af landsrettens tilkendegivelse i retsbogen af 28. januar 2021. Kæremålet er derfor rettidigt, jf. retsplejelovens § 737, stk. 1, jf. § 970, stk. 1.

Det fremgår af retsplejelovens § 731, at retten har pligt til at sørge for, at T1 og T2 har en beskikket forsvarer, og de er efter retsplejelovens § 730, stk. 1, berettiget til selv at vælge forsvarer, jf. herved også artikel 6, stk. 3, litra c, i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvorefter enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, skal have adgang til bistand af en forsvarer, som vedkommende selv har valgt. Retten kan imidlertid tilbagekalde beskikkelsen af den forsvarer, som en tiltalt har valgt, hvis det viser sig, at den pågældendes medvirken væsentligt vil forsinke sagens behandling, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, sammenholdt med § 735, stk. 3, nr. 2.

Det fremgår af lovbemærkningerne til bestemmelserne, at der i en situation som den foreliggende, hvor den aktuelt beskikkede forsvarer afbeskikkes mod tiltaltes ønske i forbindelse med sagens berømmelse med henvisning til, at forsvarerens forhold vil forsinke sagen væsentligt, skal foretages en samlet vurdering. Udover det bestående klientforhold og forsvarerens hidtidige arbejde i sagen skal der i denne vurdering indgå bl.a. hensyntagen til sagens karakter, hensynet til medtiltalte, forurettede og andre vidner i sagen og hensyn til, om tiltalte er under 18 år. Imidlertid bør hensynet til sagsbehandlingstiden efter lovændringen i 2018 vægtes tungere i den samlede afvejning.

Der er i lovbemærkningerne ikke angivet præcise frister for, hvor lang sagsbehandlingstiden må være, men der er opstillet nogle generelle afvejningsregler om, hvor lang tids forsinkelse af sagens behandling en beskikkelse af den pågældende må indebære set i forhold til, at en anden forsvarer beskikkes. I sager som den foreliggende er denne frist ca. 2-3 måneder afhængig af sagens tidsmæssige udstrækning.

Det fremgår af sagen, at advokaterne B og A fortsat var beskikket som forsvarere for henholdsvis T1 og T2 under ankesagen. Sagen omfatter også fire medtiltalte. De andre tiltalte er repræsenteret ved advokaterne C, D, E og F, der alle tillige var beskikket for de respektive medtiltalte under sagens behandling i byretten.

Det fremgår af Østre Landsrets retsbog fra den 28. januar 2021 og 9. februar 2021, at der blev foretaget undersøgelser af mulige berammelsestidspunkter for hovedforhandling i fire forskellige afdelinger. Der blev med udgangspunkt heri undersøgt, hvilke dage forsvarerne kunne give møde. Med andre forsvarere end B og A ville hovedforhandlingen kunne fremrykkes mere end 2 ½ måned. Efter en samlet vurdering fandt landsretten, at advokaterne B og As medvirken ville forsinke sagens behandling så væsentligt, at de ikke kunne være forsvarere under ankesagen, jf. retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 2, nr. 3.

Klageretten finder, at der er tungtvejende hensyn at tage til, at der efter sagens karakter er tale om en vvv-sag, at der er fire medtiltalte, og at der under hovedforhandlingen skal afgives forklaring af to forurettede samt to vidner. Under sådanne omstændigheder bør retten vælge en konstellation af forsvarere, som vil medføre en væsentligt kortere sagsbehandlingstid end alternativerne. Ved en afbeskikkelse af advokaterne B og A vil sagsbehandlingstiden forkortes med mere end 2 ½ måned. På den baggrund, finder Klageretten, at betingelserne i retsplejelovens § 736, stk. 1, nr. 2, jf. § 735, stk. 3, nr. 2, for at tilbagekalde beskikkelsen af advokaterne B og A er til stede.

Klageretten finder i øvrigt ikke grundlag for at antage, at landsretten ikke har gjort rimelige bestræbelser på at få sagen berammet med advokaterne B og A.

På den baggrund stadfæster Klageretten landsrettens afgørelser.

Thi kendes for ret:

Østre Landsrets afgørelser af 9. og 18. marts 2021 stadfæstes.